

جمهوری اسلامی ایران

وزارت امور خارجه

نابندگی دائم نزد سازمان ملل متحد و سایر سازمانهای بین المللی - وین

گزارش سالیانه دفتر مقابله با جرم و مواد مخدر سازمان ملل

رویه های در حال ظهور و چالش های جدید جهانی مواد مخدر ۲۰۲۰

۱۷ مرداد ۱۳۹۹ (۷ آگوست ۲۰۲۰)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳.....	مقدمه و خلاصه.....
۵.....	۱. تغییرات در بازار مواد مخدر.....
۷.....	۲. پیچیدگی فزاینده بازارهای مواد مخدر.....
۱۰.....	۳. تحولات سریع بازارهای مواد مخدر در برخی مناطق.....
۱۴.....	۴. بحران اوپیوم (هروئین).....
۲۲.....	۵. مواد روانگردان جدید.....
۲۵.....	۶. قاچاق مواد مخدر توسط شبکه های سیاه.....

مقدمه و خلاصه

دفتر مقابله با جرم و موادمخدر سازمان ملل همچون روال هر ساله، در ژوئن ۲۰۲۰ اقدام به انتشار گزارش سالیانه وضعیت جهانی موادمخدر در ۲۰۲۰ نمود. این گزارش در ۵ کتابچه با موضوعات مصرف موادمخدر و پیامدهای بهداشتی، عرضه موادمخدر، ویژگی های اقتصادی اجتماعی و اختلال در مصرف موادمخدر، رویه های در حال ظهور و چالش های جدید، و دیگر سیاست های موادمخدری منتشر شده است. گزارش حاضر به بررسی کتابچه چهارم درخصوص رویه های در حال ظهور و چالش های جدید پرداخته است. اهم نکات قابل توجه در این گزارش، عبارتند از:

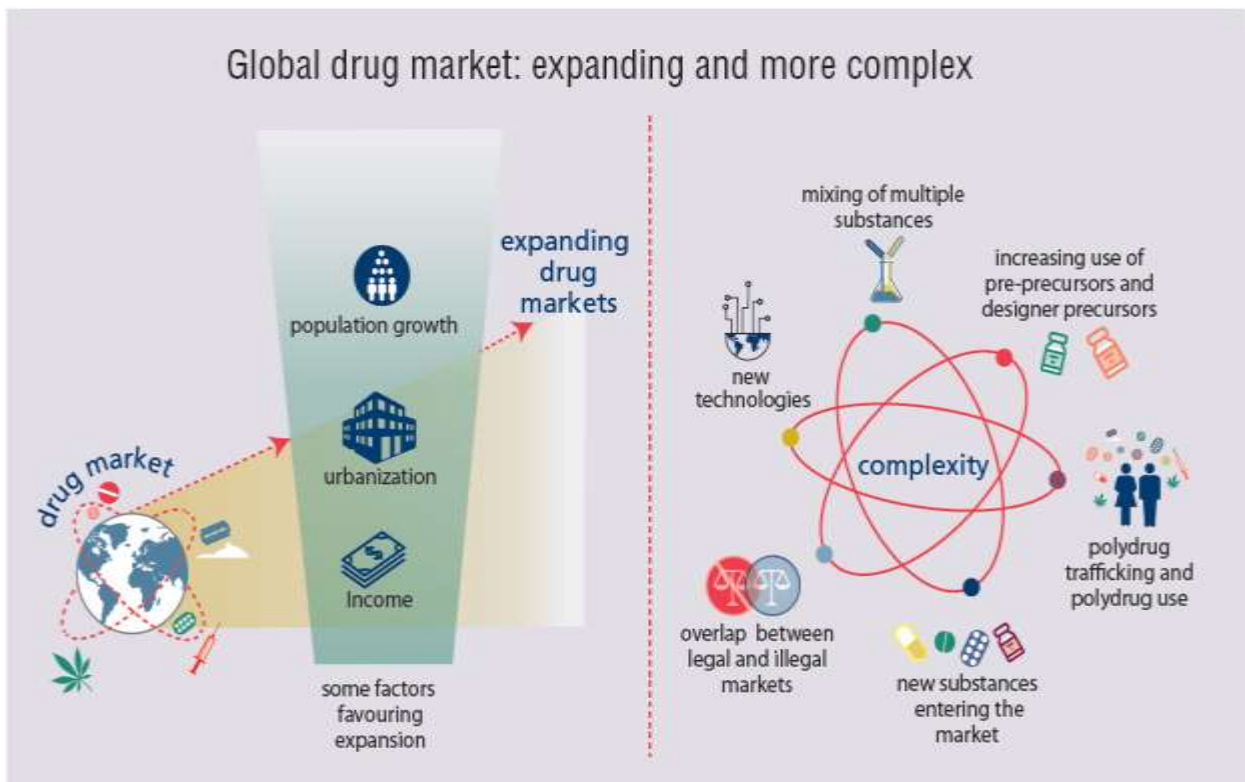
- از جمله چالش های جدید، روند فزاینده نامشخص بودن تفاوت میان بازار قانونی و غیرقانونی مواد مخدر می باشد. در بازه ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹ حدود ۱۶۶ مواد روانگردان شناخته شده بود. این در حالی است که این آمار در سال ۲۰۱۹ به ۹۵۰ نوع مختلف روانگردان جدید رسیده است.
- پویایی هایی که باعث گسترش و پیچیدگی بازار جهانی مخدرهای فعلی شده است، چند وجهی می باشد. آنها را می توان اصولاً (الف) تقاضا محور، (ب) عرضه محور، و (ج) کنترل محور تعریف کرد.
- با توجه به تکنولوژی جی.پی.اس، استفاده از کانتینرهای باری در محموله های بزرگ برای جابجایی قاچاق افزایش یافته است. قاچاقچیان می توانند پس از بارگیری کانتینر در مبدأ، آن را در انبارهای بزرگ کشور مقصد از طریق جی.پی.اس رهگیری و پیدا کنند.
- در آمریکای شمالی یک تغییر عمده طی یک دهه گذشته از مصرف کوکائین به سمت مواد هروئین پایه به وجود آمده است. در شرق و جنوب شرقی آسیا، تمامفتامین تبدیل به مخدر غالب برای مصرف کنندگان شده است. در خاورمیانه و خاور نزدیک، گرایشات زیادی برای مصرف قرص های کاپتاگون به وجود آمده است.
- بیشترین حجم کشف و ضبط تمامفتامین در خاورمیانه از سوی جمهوری اسلامی ایران گزارش شده است.
- تمامفتامین به عنوان اصلی ترین ماده محرک نوع آمفتامین در کشورهای ایران، عراق، لبنان، بحرین، افغانستان، رژیم صهیونیستی اسرائیل، و کویت در حال ظاهر شدن می باشد.

- منابع امنیتی عراق در ابتدا تصور می کردند که متامفتامین به طور عمده ای از ایران به داخل خاک عراق قاچاق می شود. با این حال، گزارشاتی از وجود چندین کارگاه تولید مخفی این ماده در خاک عراق وجود دارد.
- حجم بالایی از متامفتامین هایی که به طور مخفی در خاور میانه و نزدیک تولید می شود، مربوط به جمهوری اسلامی ایران می باشد که هم برای بازار داخلی و هم برای صادر کردن به مناطق دیگر از جمله شرق و جنوب شرق آسیا (تایلند و بنگلادش)، آسیای میانه و قفقاز (آذربایجان، گرجستان و تاجیکستان)، و اروپا (بلغارستان، فرانسه، روسیه، ترکیه و انگلیس) می باشد.
- جمهوری اسلامی ایران منبع اصلی متامفتامین کشف شده در غرب و جنوب آسیا نیست، بلکه کشورهای شرق و جنوب شرق آسیا منبع اصلی متامفتامین کشف شده در کشورهای غرب و جنوب آسیا به غیر از عراق و سوریه هستند.
- به نظرمی رسد که تولید مخفی متامفتامین در ایران اخیراً روند کاهشی را داشته، در حالی که تولید در افغانستان در حال افزایش است. کشف متامفتامین در افغانستان از ۹ کیلوگرم در سال ۲۰۱۴ به ۱۸۲ کیلو در ۲۰۱۸ و با افزایش چشمگیر به ۶۵۷ کیلوگرم در ۲۰۱۹ رسیده است.
- یکی از مراکز اصلی تولید متامفتامین مخفی در افغانستان استان هرات و به ویژه منطقه غوریان می باشد که در نزدیکی مرز جمهوری اسلامی ایران است. اصلی ترین کشور مقصد برای متامفتامین تولیدی در افغانستان، ایران می باشد.
- تهدید جدید در حال ظهور در خصوص اوپوئیدها که سبب افزایش چشمگیر مرگ و میر ناشی از مصرف بیش از حد (اوردوز) شده، مربوط به مصرف غیر پزشکی اوپوئیدهای داروخانه ای می باشد.
- در بازه ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۸ تعداد مرگ و میر ناشی از اوردوز در ایالات متحده به بیش از دو برابر رسیده است. این در حالی است که مرگ و میر ناشی از اوردوز هروئین در این کشور به بیش از دو برابر و نیم رسیده و از ۱۸۵۱۵ مورد در سال ۲۰۰۷ به ۴۷۰۰۰ مورد در سال ۲۰۱۸ رسیده است.
- بر اساس نتایج یک مطالعه در جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۷، ۷ نفر از هر هزار نفر که معادل ۲۰۰ هزار نفر جمعیت ۱۵ تا ۴۹ سال در مناطق شهری می باشند، استفاده غیر پزشکی از ترامادول کرده اند. نتایج

یک تحقیقات دیگر در سال ۲۰۱۲ در ایران نشان داده است که میزان شیوع مصرف ترامادول میان دانشجویان یکی از استان های این کشور، ۱۱ درصد می باشد.

- در سال های اخیر مسمومیت ناشی از ترامادول و و اوردوزهای مرگ بار در میان افراد جوان با سابقه اعتیاد به مواد مخدر و روانگردان، عمده ترین علت مراجعه افراد مصرف کننده مواد مخدر به اورژانس در ایران بوده است. به طور متوسط در بازه ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷، ۳۵ درصد از مسمومیت های ناشی از مصرف مواد مخدر مربوط به مصرف ترامادول بوده است.

تصویر شماره ۱: بازار جهانی مواد مخدر در حال گسترش و پیچیده شدن

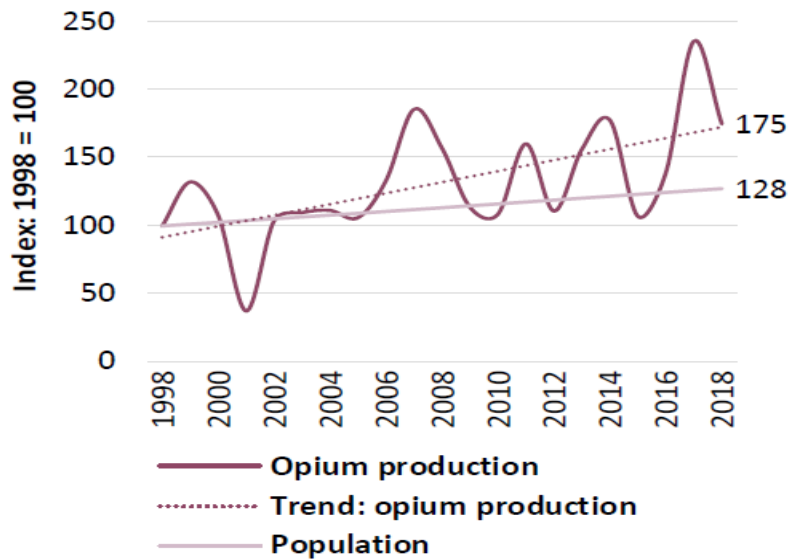

۱. تغییرات در بازار مواد مخدر

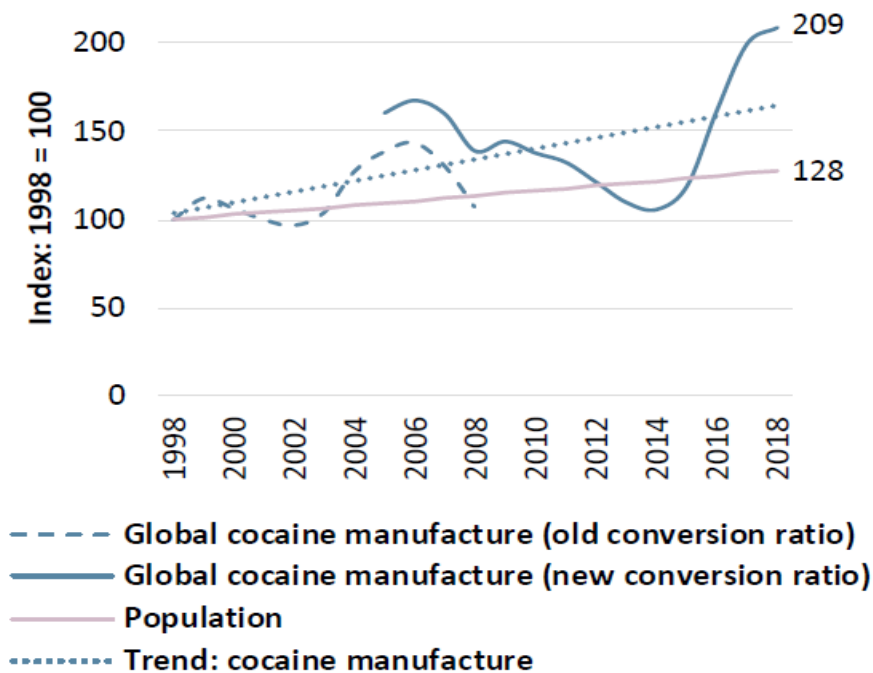
در طول دو دهه گذشته، روند کلی تعداد بازارهای مواد مخدر افزایشی بوده است که می توان از افزایش ها تعداد کل افراد مصرف کننده مواد مخدر، افزایش تولید غیرقانونی تریاک، ساخت کوکائین، و مقادیر مواد مخدر

توقیف شده به این نتیجه رسید. از جمله عوامل تاثیر گذار بر فاکتورهای فوق عبارتند از: افزایش جمعیت، افزایش شهرنشینی، و میزان درآمد.

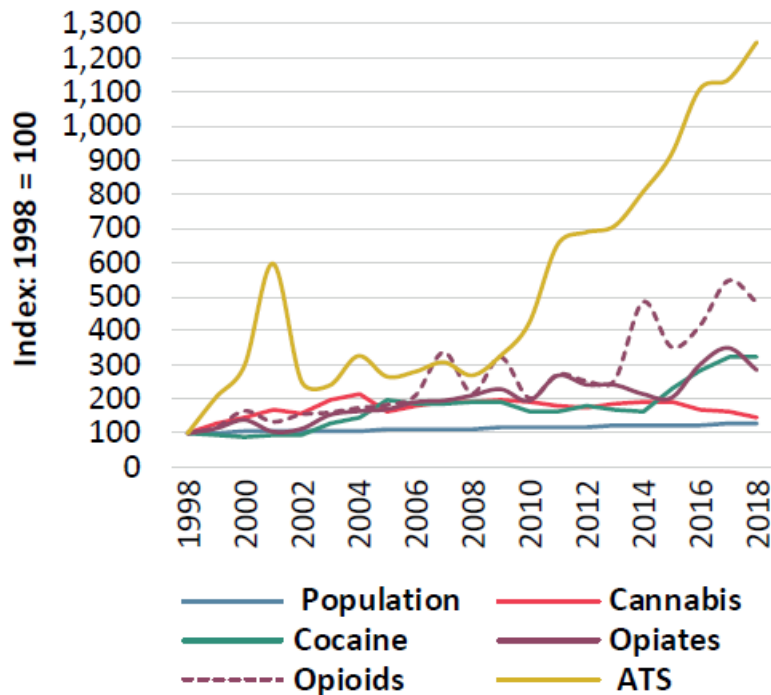
نمودار شماره ۱: شاخص جهانی تولید غیرقانونی تریاک در مقایسه با شاخص جمعیت جهانی از سال ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۸

نمودار شماره ۲: شاخص جهانی تولید غیرقانونی کوکائین در مقایسه با شاخص جمعیت جهانی از سال ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۸

نمودار شماره ۳: شاخص تطبیقی مخدرهای کشف شده و رشد جمعیت از ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۸

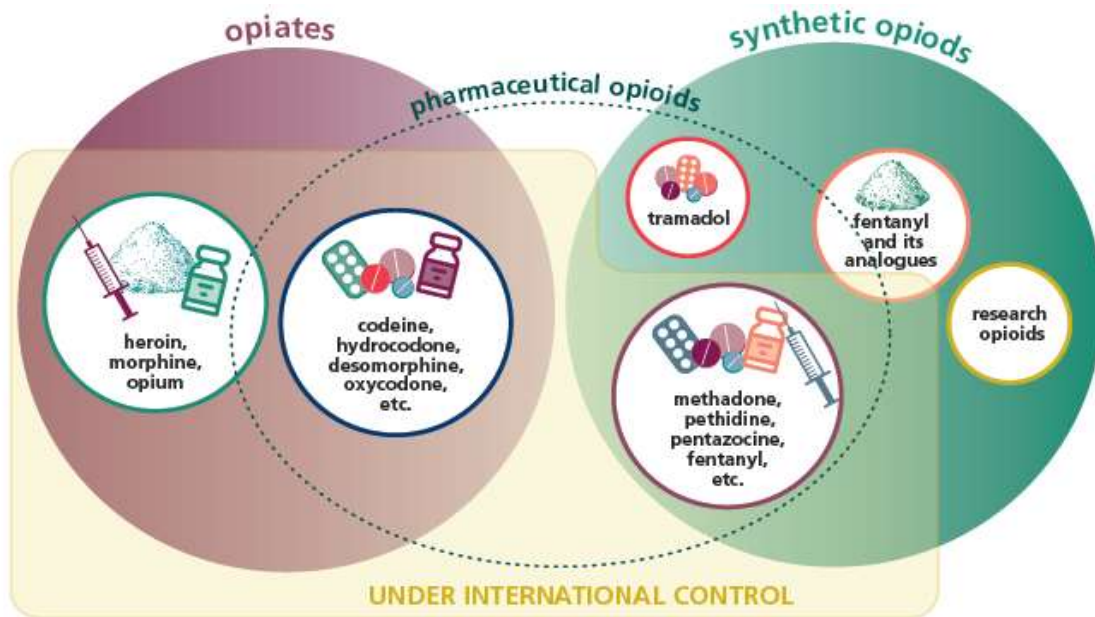

۲. پیچیدگی فزاینده بازارهای مواد مخدر

طی دو دهه گذشته، بازارهای مواد مخدر از نظر تنوع و ترکیب مواد مورد استفاده و قاچاق، فرایندهای تولید و ساختار سازمانی گروه های قاچاق مواد مخدر به طور فزاینده ای پیچیده تر شده اند. ظهور سریع مواد جدید و همچنین ترکیبات جدید از مواد کنترل شده و غیر کنترل شده در کنار سوء استفاده بیشتر از مواد داروخانه ای، چالش های جدیدی را هم برای تقاضای دارویی و هم برای کنترل عرضه در سطح ملی، منطقه ای و جهانی ایجاد کرده است. از جمله چالش های جدید، روند فزاینده نامشخص بودن تفاوت میان بازار قانونی و غیرقانونی مواد مخدر می باشد. در بازه ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹، حدود ۱۶۶ مواد روانگردان شناخته شده بود. این در حالی است که این آمار در سال ۲۰۱۹ به ۹۵۰ نوع مختلف روانگردان جدید رسیده است.

اختلاف قوانین کنترلی و نظارتی به نسبت کشور به کشور و حتی در مناطق مختلف یک کشور، فرصت را برای تولید کنندگان و قاچاقچیان برای انتخاب کشورهای مورد نظر جهت فعالیت خود مهیا می کند.

تصویر شماره ۲: وضعیت مصرف هروئین و تداخل آن برای مصارف پزشکی و غیر پزشکی

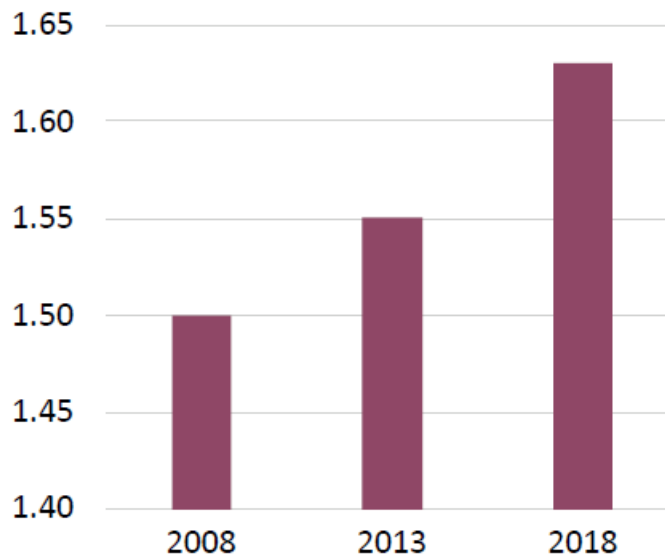
پیچیدگی رو به رشد بازارهای موادمخدر را می توان در فرآیندهای تولید مخدرهای مصنوعی نیز مشاهده کرد. استفاده از پیش سازها و "پیش سازهای طراح" در ساخت مواد مصنوعی در حال افزایش می باشد. همچنین پیچیدگی این بازار را می توان در ساختار سازمانی بازیگران درگیر نیز مشاهده کرد. تقسیم گروه های جرائم سازمان یافته به گروه ها و دسته های کوچکتر، هم تعداد این گروه ها را افزایش داده و هم شناسایی و رهگیری را سخت تر نموده است.

با توجه به تکنولوژی جی.پی.اس، استفاده از کانتینرهای باری در محموله های بزرگ برای جابجایی قاچاق افزایش یافته است. قاچاقچیان می توانند پس از بارگیری کانتینر در مبدأ، آن را در انبارهای بزرگ کشور مقصد از طریق جی.پی.اس رهگیری و پیدا کنند. در چند مورد نیز گروه های جرائم سازمان یافته حتی موفق شدند با هک کردن کامپیوترهای کمپانی های حمل و نقل، کانتینرها را به سمت مقاصدی هدایت کردند تا بتوانند مواد را به راحتی تخلیه کنند.

از دیگر مزایای فناوری جدید برای معامله گران موادمخدر، استفاده از نرم افزارهای پیام رسان کدگذاری شده است؛ بطوریکه آنها می توانند بدون اینکه رهگیری شوند، اقدام به ارتباط با یکدیگر نمایند.

از جمله چالش های نوظهور دیگر، ترکیب مواد روانگردان با یکدیگر جهت ایجاد اثرات و حالت های مختلف در افراد می باشد. این کار می تواند پیامدهای بسیار وخیمی بر سلامت مصرف کنندگان داشته باشد. در برخی کشورها مانند ایالات متحده آمریکا و انگلستان، مصرف کنندگان این دسته از مواد در حال افزایش می باشند. قاچاق این دسته از مواد نیز در حال افزایش می باشد.

نمودار شماره ۴: وضعیت نرخ مصرف مواد ترکیبی در ایالات متحده آمریکا از ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸

پویایی هایی که باعث گسترش و پیچیدگی بازار جهانی مخدرهای فعلی شده است، چند وجهی می باشد. به بیان ساده، آنها را می توان اصولاً (الف) تقاضا محور، (ب) عرضه محور، و (ج) کنترل محور تعریف کرد. بر اساس این سه فاکتور، می توان تغییرات و تحولات عمده طی دو دهه گذشته در بازار مخدر را ارزیابی نمود.

دینامیک تقاضا محور، نتیجه تغییر الگوهای مصرف مواد و تمایل برای تجربه استعمال مخدرهای جدید می باشد. مثلاً، ایجاد بازار ترامادول برای مصرف تفریحی در برخی مناطق نتیجه در دسترس قرار گرفتن این ماده برای مصارف پزشکی بود. در نتیجه، با بالا رفتن تقاضا برای مصرف، بازارهای غیرقانونی نیز در کنار آن شکل گرفت. در مورد دینامیک عرضه محور نیز افزایش تولید و در نتیجه کاهش قیمت، علت تمایل مردم برای مصرف آن مواد می گردد که نمونه آن را می توان کوکائین در آمریکای لاتین، هروئین در آمریکای شمالی، و روانگردان ها در روسیه ذکر کرد.

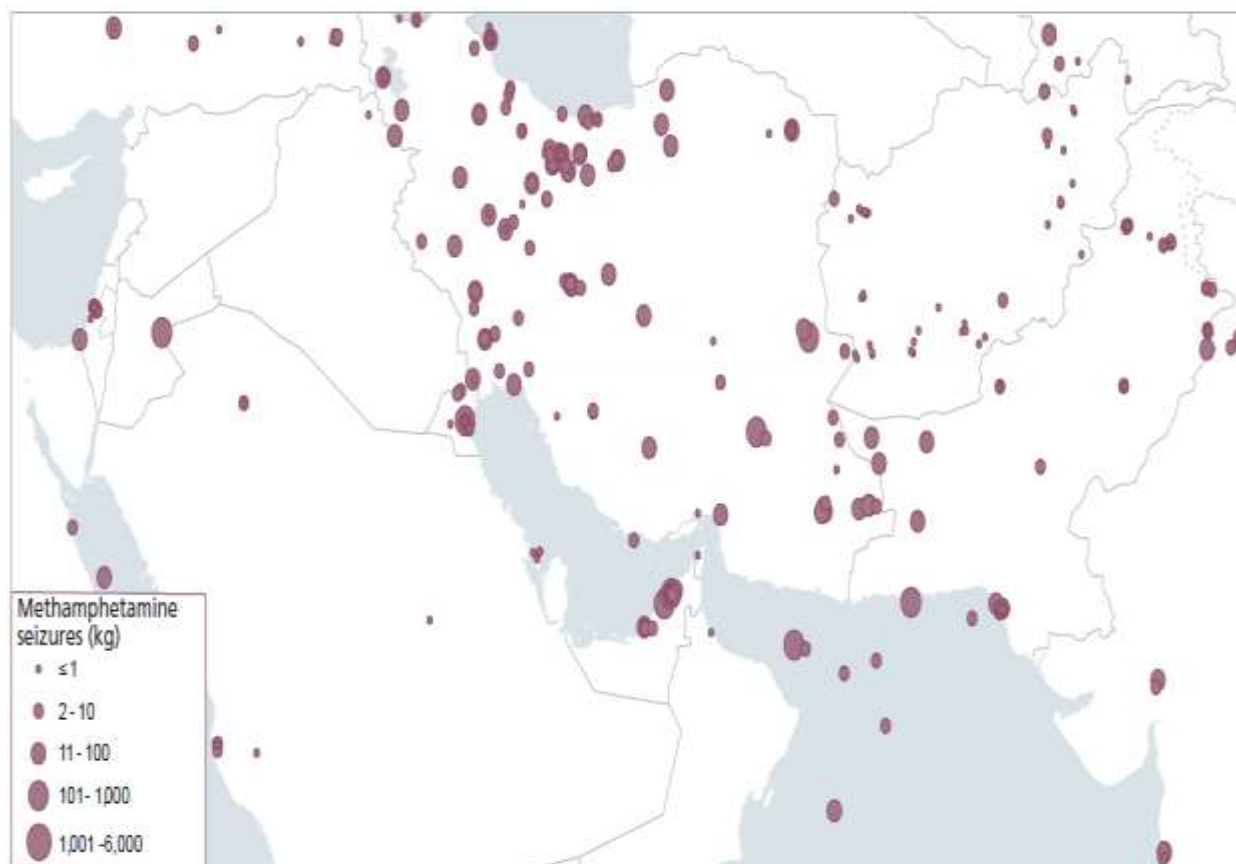
در عامل کنترل محور نیز موفقیت نیروهای مبارزه با مواد مخدر در کنترل یک نوع ماده و عدم دسترسی آن ماده در بازار سبب گرایش مصرف کنندگان به انواع دیگر مواد و مخدرها می گردد.

تحول در بازارهای اصلی مواد مخدر بر افراد دچار اختلال مصرف تاثیر گذاشته است. در آمریکای شمالی یک تغییر عمده طی یک دهه گذشته از مصرف کوکائین به سمت مواد هروئین پایه به وجود آمده است. در شرق و جنوب شرقی آسیا، متامفتامین تبدیل به مخدر غالب برای مصرف کنندگان شده است. در خاورمیانه و خاور نزدیک، گرایشات زیادی برای مصرف قرص های کاپتاگون به وجود آمده است و در کشورهای سواحل شرقی آفریقا نیز هروئین، تبدیل به مخدر اصلی شده است.

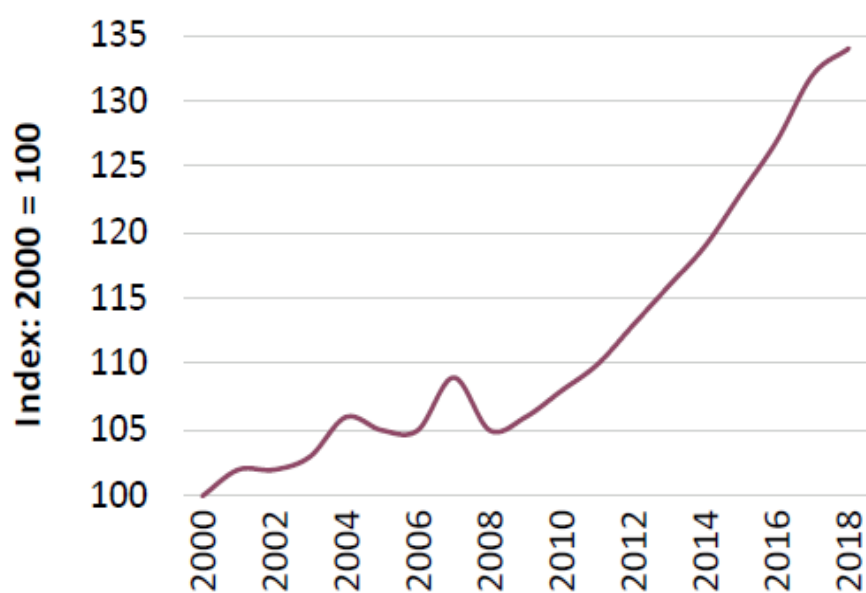
۳. تحولات سریع بازارهای مواد مخدر در برخی مناطق

در چند سال گذشته، تولید و استفاده از متامفتامین در خاورمیانه و نزدیک شکل گرفته است. تا پیش از این، مخدر غالب در این مناطق عمدتاً کاپتاگون بود. در حالی که از بازه ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۹ هشت کشور گزارش کشف و ضبط متامفتامین را ارائه کرده بودند، این آمار در بازه ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۸ به ۱۴ کشور رسید. **بیشترین حجم کشف و ضبط متامفتامین در این منطقه از سوی جمهوری اسلامی ایران گزارش شده است.** اگرچه سابقاً عمده مقصد متامفتامین تولیدی در خاورمیانه بازارهای شرق و جنوب شرقی آسیا بودند، با این حال، اخیراً شاهد شکل گیری برخی بازارهای مصرف در داخل همین منطقه نیز می باشیم.

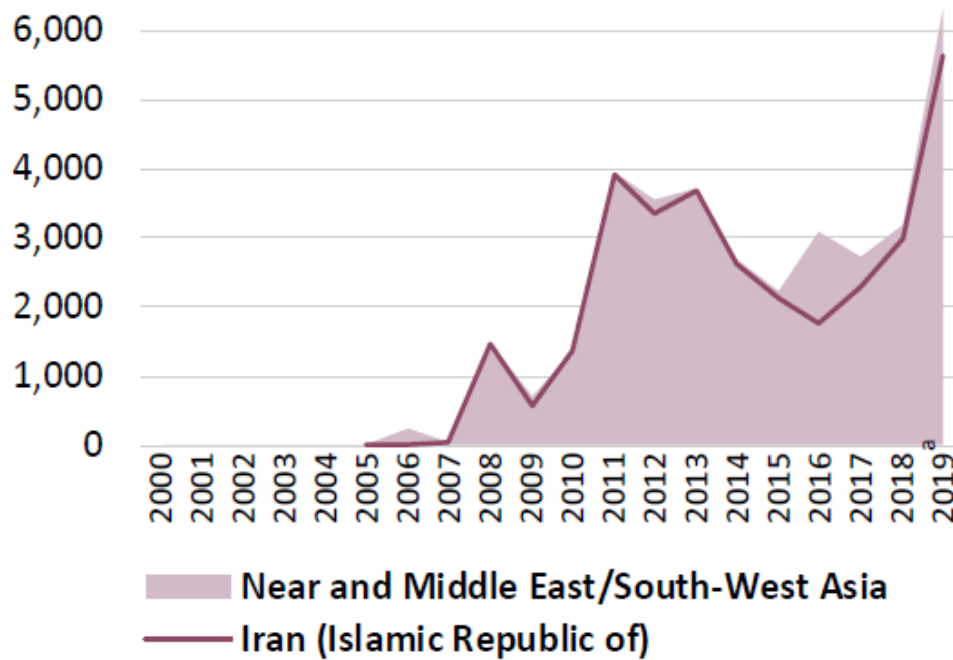
نقشه شماره ۱: نقاط کشفیات مهم موردی متافتامین در خاورمیانه از ژانویه ۲۰۱۲ تا دسامبر ۲۰۱۹

نمودار شماره ۵: روندهای گزارش شده از مصرف متافتامین در کشورهای خاورمیانه از ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۸

نمودار شماره ۶: مقادیر متامفتامین کشف شده در در خاورمیانه و ایران از ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹ (کیلوگرم)

متامفتامین به عنوان اصلی ترین ماده محرک نوع آمفتامین در کشورهای ایران، عراق، لبنان، بحرین، افغانستان، رژیم صهیونیستی اسرائیل، و کویت در حال ظاهر شدن می باشد. نتیجه برخی مطالعات از جمله در عراق حاکی از آن است که مصرف کنندگان مواد در این کشور تصور می کنند دسترسی به کانابی ها بسیار سخت است، در حالیکه دسترسی به کاپتاگون و متامفتامین راحت می باشد. منابع امنیتی عراق در ابتدا تصور می کردند که متامفتامین به طور عمده ای از ایران به داخل خاک عراق قاچاق می شود. با این حال، گزارشاتی از وجود چندین کارگاه تولید مخفی این ماده در خاک عراق وجود دارد.

حجم بالایی از متامفتامین هایی که به طور مخفی در خاورمیانه و نزدیک تولید می شود، مربوط به جمهوری اسلامی ایران می باشد که هم برای بازار داخلی و هم برای صادر کردن به مناطق دیگر از جمله شرق و جنوب شرق آسیا (تایلند و بنگلادش)، آسیای میانه و قفقاز (آذربایجان، گرجستان و تاجیکستان)، و اروپا (بلغارستان، فرانسه، روسیه، ترکیه و انگلیس) می باشد.

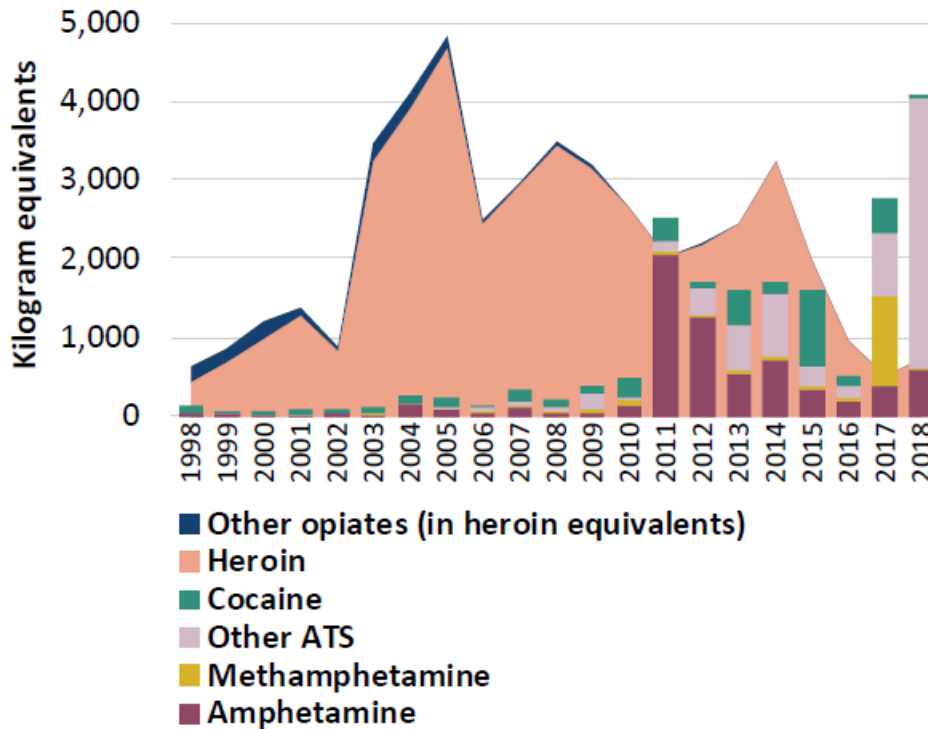
با این حال، جمهوری اسلامی ایران منبع اصلی متامفتامین کشف شده در غرب و جنوب آسیا نیست، بلکه کشورهای شرق و جنوب شرق آسیا منبع اصلی متامفتامین کشف شده در کشورهای غرب و جنوب آسیا به غیر از عراق و سوریه هستند.

به نظرمی رسد تولید مخفی متامفتامین در ایران اخیراً روند کاهشی داشته در حالی که تولید در افغانستان در حال افزایش است. کشف متامفتامین در افغانستان از ۹ کیلو گرم در سال ۲۰۱۴، به ۱۸۲ کیلو در ۲۰۱۸ و با افزایش چشمگیر، به ۶۵۷ کیلوگرم در ۲۰۱۹ رسیده است. همین وضعیت در گذشته نیز برای ایران مشاهده شده بود.

یکی از مراکز اصلی تولید متامفتامین مخفی در افغانستان، استان هرات و به ویژه منطقه غوریان می باشد که در نزدیکی مرز جمهوری اسلامی ایران است. اصلی ترین کشور مقصد برای متامفتامین تولیدی در افغانستان، ایران می باشد. مقامات ایران در سال ۲۰۱۸ اعلام نمودند که افغانستان اصلی ترین کشور مبدا برای متامفتامین های کشف شده در ایران است.

در منطقه روسیه و آسیای مرکزی، روندها از مصرف اوپیوید به مصرف محرک ها تغییر پیدار کرده؛ به طوریکه در بازه زمانی ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸ میزان کشف و ضبط اوپیادها حدود ۸۰ درصد کاهش یافته است. از طرف دیگر، میزان کشف محرک ها در همان بازه زمانی ۲۰ برابر شده است.

نمودار شماره ۷: مقادیر کشف شده اویات و محرک ها در روسیه از ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۸

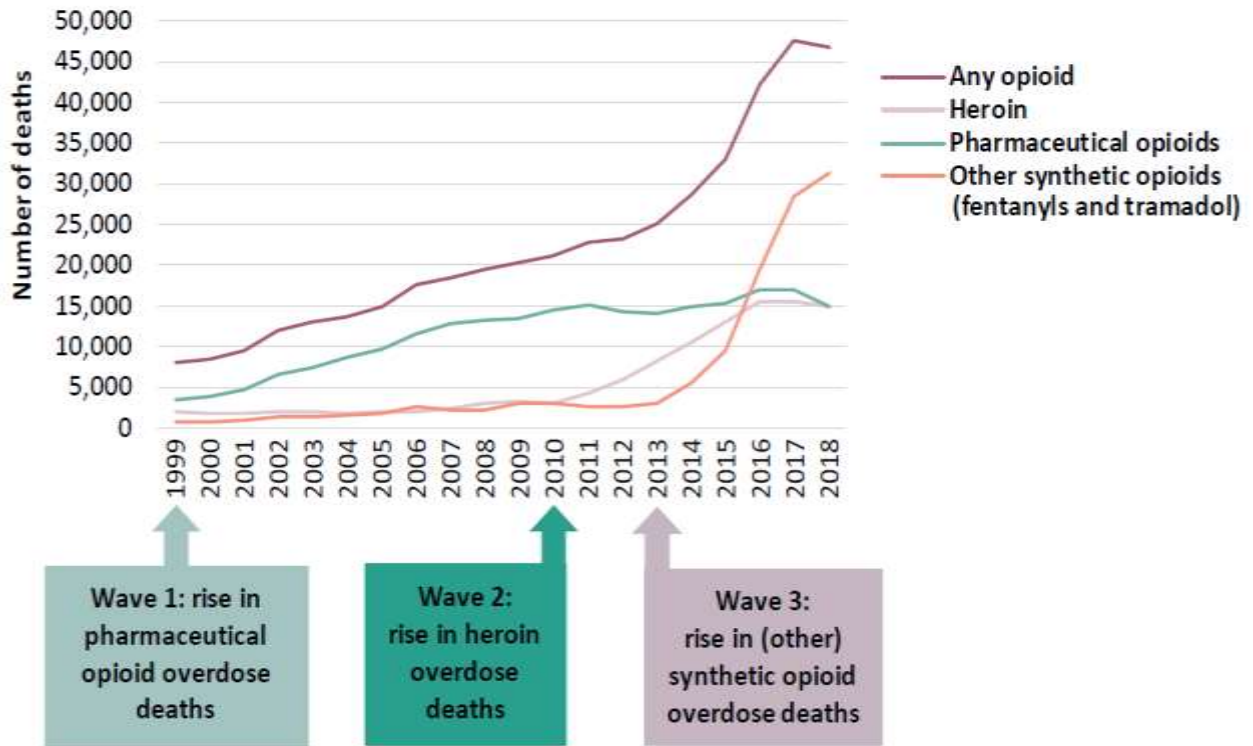

۴. بحران اویپود (هروئین)

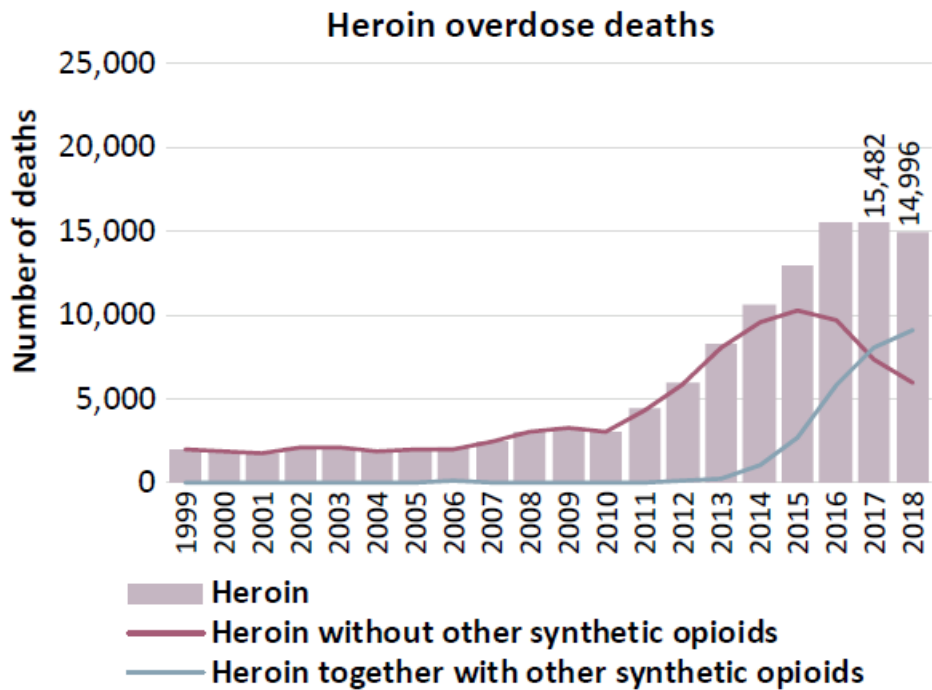
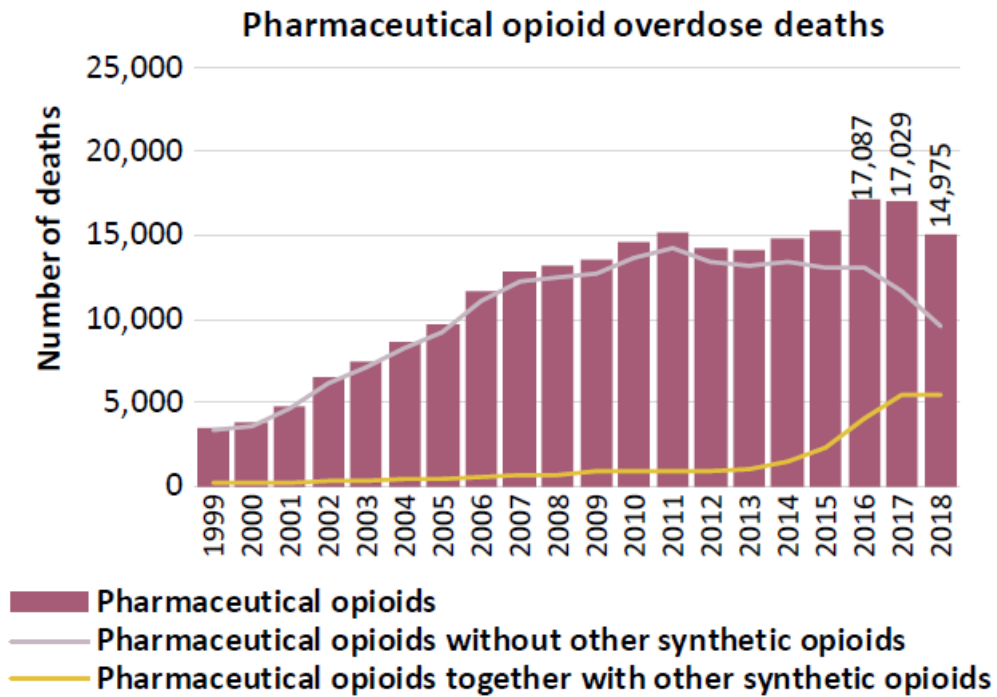
مصرف غیر پزشکی هروئین سبب بیشترین مرگ و میر ناشی از مصرف مواد مخدر جهان می باشد. تهدید جدید در حال ظهور درخصوص اویپودها که سبب افزایش چشمگیر مرگ و میر ناشی از مصرف بیش از حد (اوردوز) شده، مربوط به مصرف غیر پزشکی اویپودهای داروخانه ای می باشد. مناطقی که بیشترین آسیب را از این رویه در حال ظهور دیده اند، عبارتند از: آمریکای شمالی و آفریقای غربی، مرکزی و شمالی. همچنین در خاورمیانه ترامادل که یک اویپود داروخانه ای است و تحت نظارت بین المللی نمی باشد، به عنوان یک اویپود مورد نگرانی در حال ظهور می باشد.

در بازه ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۸ تعداد مرگ و میر ناشی از اوردوز در ایالات متحده به بیش از دو برابر رسیده است. این در حالی است که مرگ و میر ناشی از اوردوز هروئین در این کشور به بیش از دو برابر و نیم رسیده و از ۱۸۵۱۵ مورد در سال ۲۰۰۷، به ۴۷۰۰۰ مورد در سال ۲۰۱۸ رسیده است.

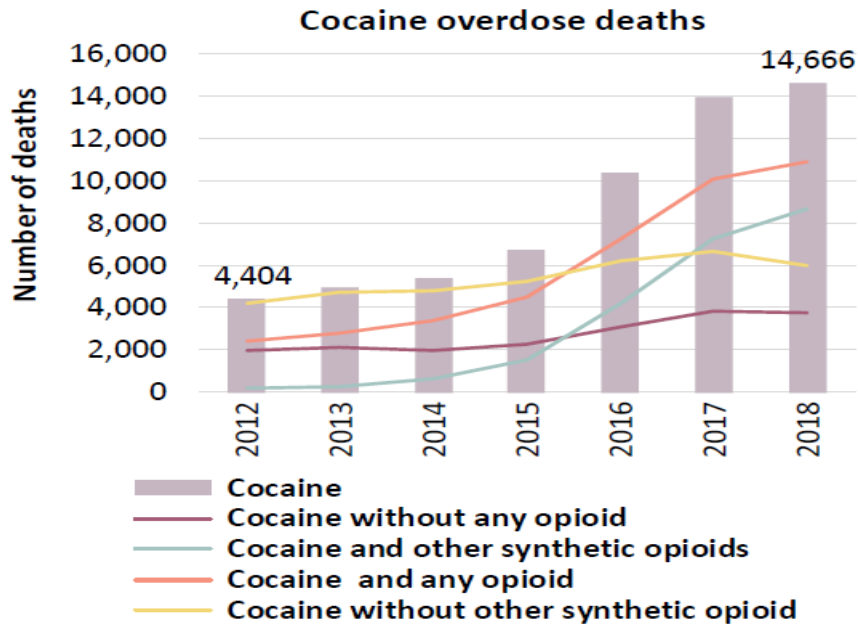
نمودار شماره ۸: مرگ و میر ناشی از ورود هروئین در آمریکا از ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۸

نمودار شماره ۹: میزان مرگ و میر ناشی از مصرف اویپودهای داروخانه ای و هروئین در آمریکا از ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۸

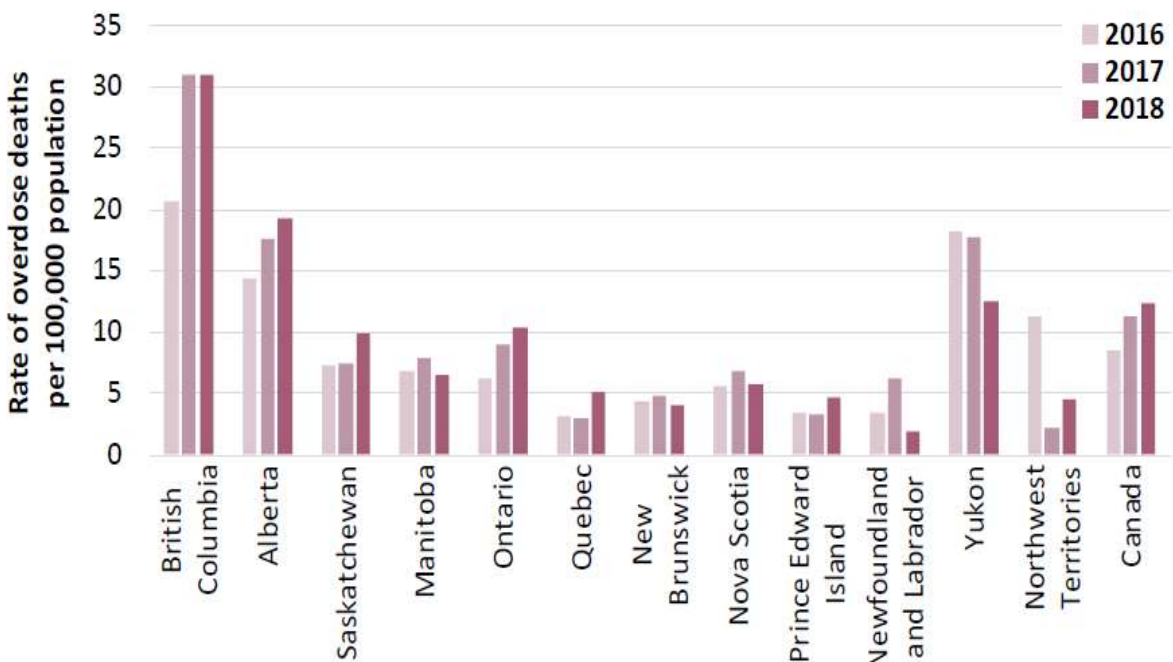

نمودار شماره ۱۰: مرگ و میر ناشی از ورود کوکائین در آمریکا از ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۸

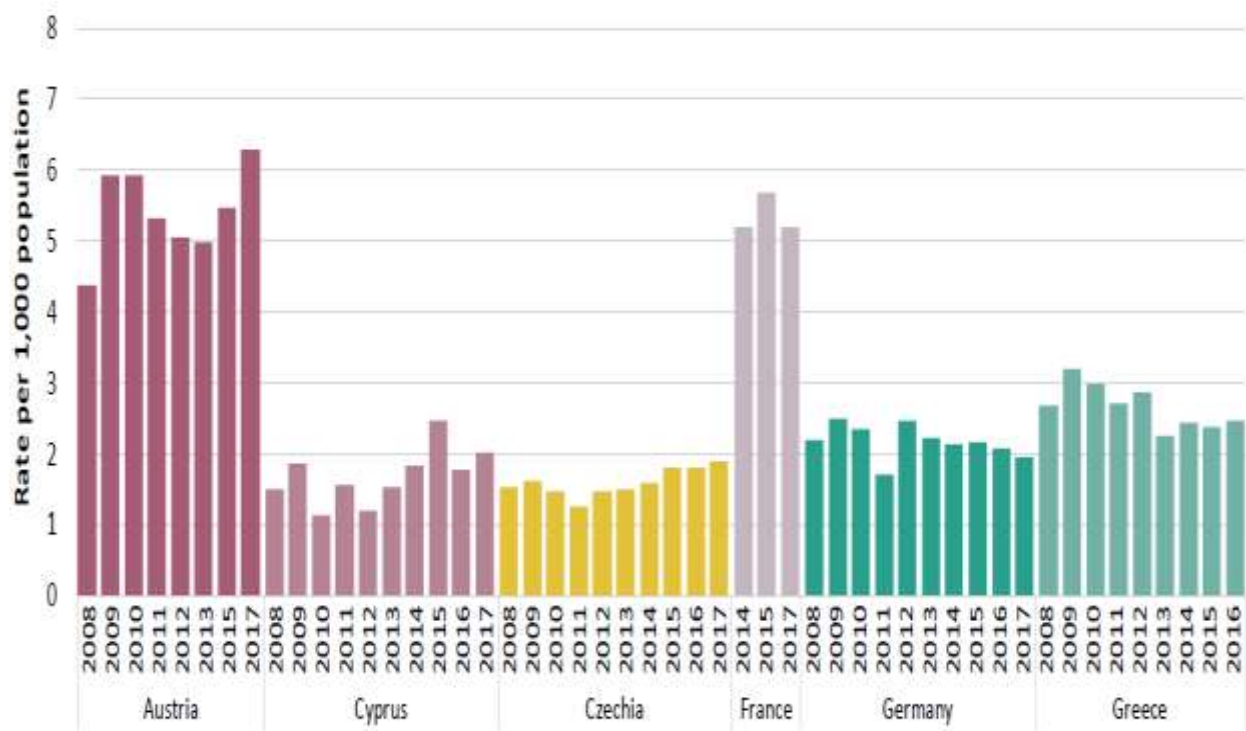
در کانادا نیز پیامد مصرف اوپیویدهای داروخانه ای در حال وخیم تر شدن می باشد؛ بطوریکه آمار مرگ و میر ناشی از ورود این دسته از مواد طی سه سال گذشته ۵۰ درصد افزایش داشته است و از ۳۰۲۳ مورد در سال ۲۰۱۶ به ۴۳۹۸ مورد در سال ۲۰۱۸ رسیده است. ۷۵ درصد از قربانیان نیز مردان بوده اند.

نمودار شماره ۱۱: ورود ناشی از مصرف هروئین در کانادا به تفکیک ایالت از ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۸

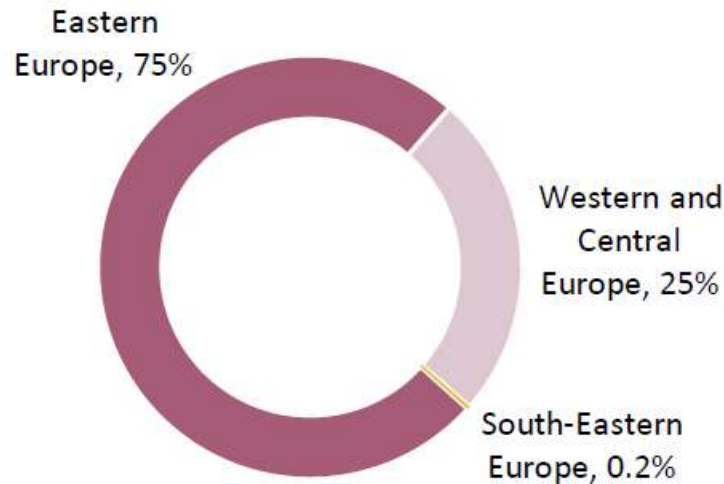
در اروپا نیز کماکان اوپیویدها اصلی ترین عامل مرگ و میر ناشی از آوردن هستند؛ به طوریکه از هر ۱۰ مرگ و میر ناشی از مصرف بیش از حد مواد، ۹ مورد مربوط به فتانیل (نوعی اوپیوید) می باشد. افزایش تجویز داروخانه ای مشتقات اوپیوید یکی از عوامل افزایش مرگ و میر ناشی از مصرف بیش از حد به ویژه در کشورهای آلمان و هلند می باشد. با این حال، شاهد کاهش مرگ و میر ناشی از مصرف بیش از حد هروئین در سوئد و استونی هستیم.

نمودار شماره ۱۲: روند مصرف اوپیویدهای پرخطر در برخی کشورهای اروپایی

در مورد وضعیت قاچاق فتانیل در اروپا، آمارها حاکی از اندک بودن نسبت قاچاق این مواد به اروپا می باشد. در بازه ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸، جمعا ۱۳۸ کیلوگرم از این ماده در اروپا کشف شده است که اغلب آن در بخش شرقی این قاره بوده است.

نمودار شماره ۱۳: توزیع جغرافیایی میزان فتانیل کشف شده در اروپا

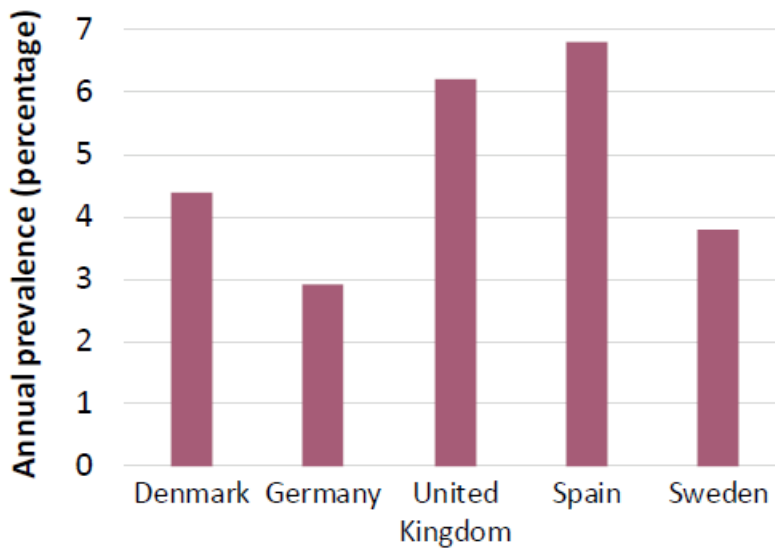
از دیگر بحران های نوظهور مربوط به اوپیوید، افزایش استفاده غیرپزشکی از ترامادول می باشد. این ماده که تحت کنترل بین المللی نیست، طی ۵ سال گذشته به ویژه در آفریقا مورد استفاده غیر پزشکی واقع شده است. تنها در کشور نیجریه و در سال ۲۰۱۷، حدود ۳ میلیون مرد ۱۵ تا ۶۴ سال و ۱/۶ میلیون زن در همان بازه سنی از اوپیویدهای داروخانه ای استفاده کرده اند. یکی از علل اصلی این وضعیت در آفریقا، کافی نبودن میزان مسکن های داروخانه ای برای مدیریت درد می باشد.

در آسیا نیز مصرف این نوع ماده در حال افزایش است. بر اساس نتایج یک مطالعه در جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۷، ۷ نفر از هر هزار نفر که معادل ۲۰۰ هزار نفر جمعیت ۱۵ تا ۴۹ سال در مناطق شهری می باشند، استفاده غیر پزشکی از ترامادول کرده اند. نتایج یک تحقیقات دیگر در سال ۲۰۱۲ در ایران نشان داده است که میزان شیوع مصرف ترامادول میان دانشجویان یکی از استان های این کشور، ۱۱ درصد می باشد.

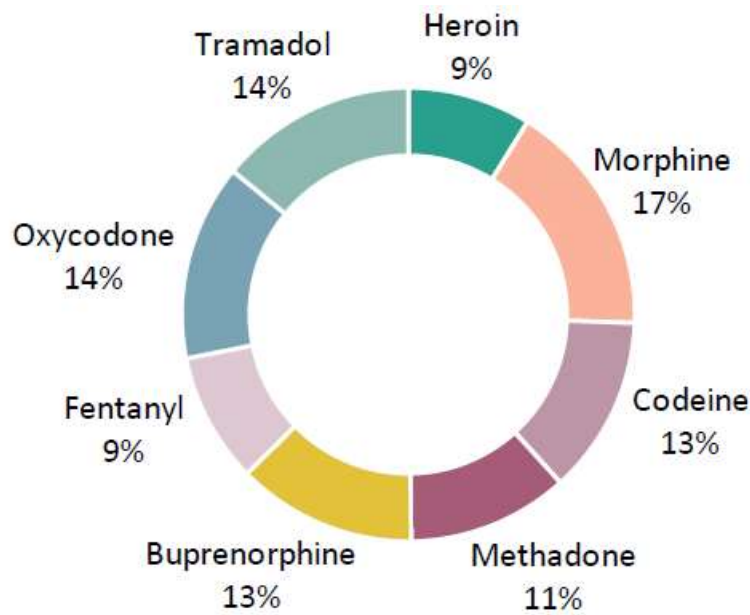
در سال های اخیر مسمومیت ناشی از ترامادول و و اوردوزهای مرگ بار در میان افراد جوان با سابقه اعتیاد به مواد مخدر و روانگردان، عمده ترین علت مراجعه افراد مصرف کننده مواد مخدر به اورژانس در ایران بوده است. به طور متوسط در بازه ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۷، ۳۵ درصد از مسمومیت های ناشی از مصرف مواد مخدر، مربوط به مصرف ترامادول بوده است.

آمارهای جدید همچنین حاکی از ظهور بحران ترامادول در اروپا نیز می باشد. در هلند بین بازه ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۷ نرخ مصرف اوپیویدهای داروخانه ای از ۴۱۰۹ در هر ۱۰۰ هزار نفر به ۷۴۸۹ در هر ۱۰۰ هزار نفر رسیده است. همچنین آمارها از افزایش مرگ و میر ناشی از مصرف بیش از حد ترامادول در برخی از کشورهای این قاره از جمله سوئد، انگلیس، اسکاتلند، ایرلند و ... حکایت دارد.

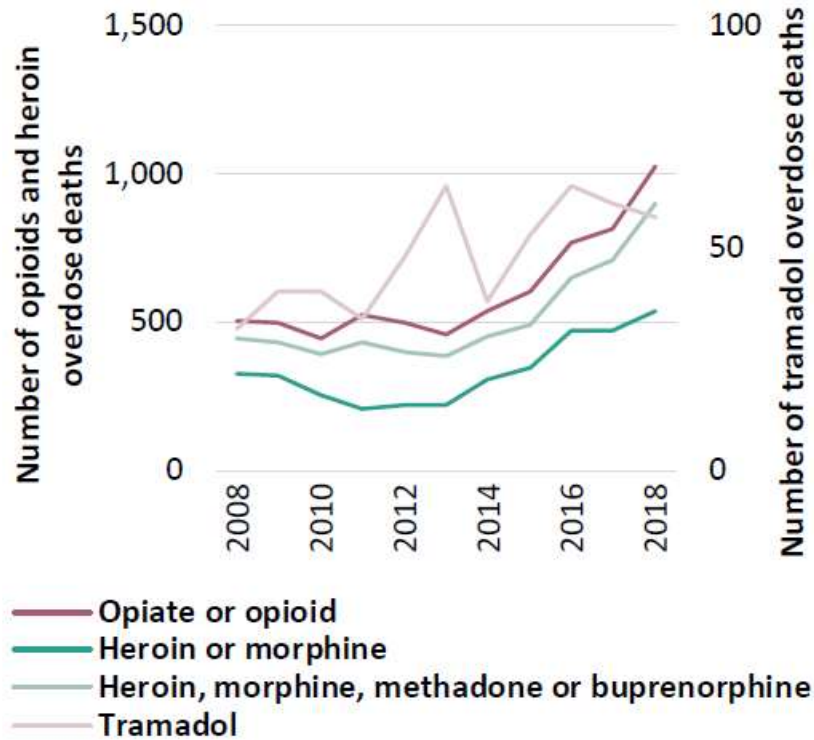
نمودار شماره ۱۴: استفاده غیر پزشکی از اوپیویدهای داروخانه ای در برخی کشورهای اروپایی در سال ۲۰۱۶

نمودار شماره ۱۵: مرگ و میر ناشی از مصرف بیش از حد انواع اوپیویدها در سوئد در سال ۲۰۱۶

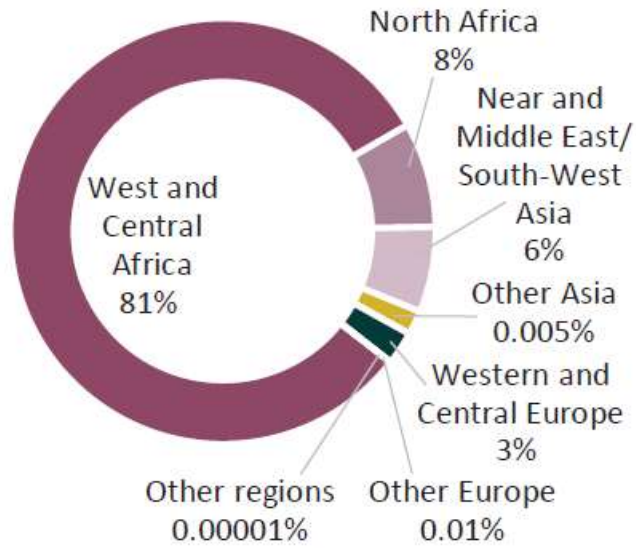

نمودار شماره ۱۶: روند مرگ و میر ناشی از مصرف بیش از حد اوپیویدها در اسکاتلند در ۲۰۱۶

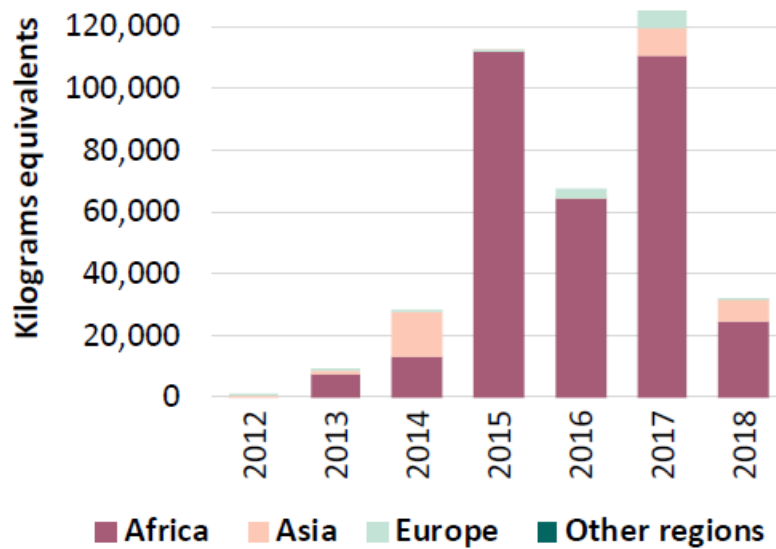

در مورد کشف و ضبط ترامادول نیز آمارها حاکی از کاهش کلی کشفیات این ماده در سال ۲۰۱۸ می باشند؛ که البته بیشترین حجم آن متمرکز در آفریقا و خاورمیانه و نزدیک می باشد. برای اولین بار در سال ۲۰۱۸، کشف و ضبط حجم عظیمی از ترامادول در هند (حدود ۲۱ درصد کشفیات جهانی در سال ۲۰۱۸) صورت پذیرفت. میزان کشفیات جهانی ترامادول در ۲۰۱۸ به نسبت ۲۰۱۷ حدود ۷۵ درصد کاهش یافته است. همچنین نشانه هایی از کمبود موقت ترامادول در بازارهای مخدر در غرب و مرکز آفریقا در ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ مشاهده گردید.

نمودار شماره ۱۷: توزیع جغرافیایی میزان ترامادول کشف شده از ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸

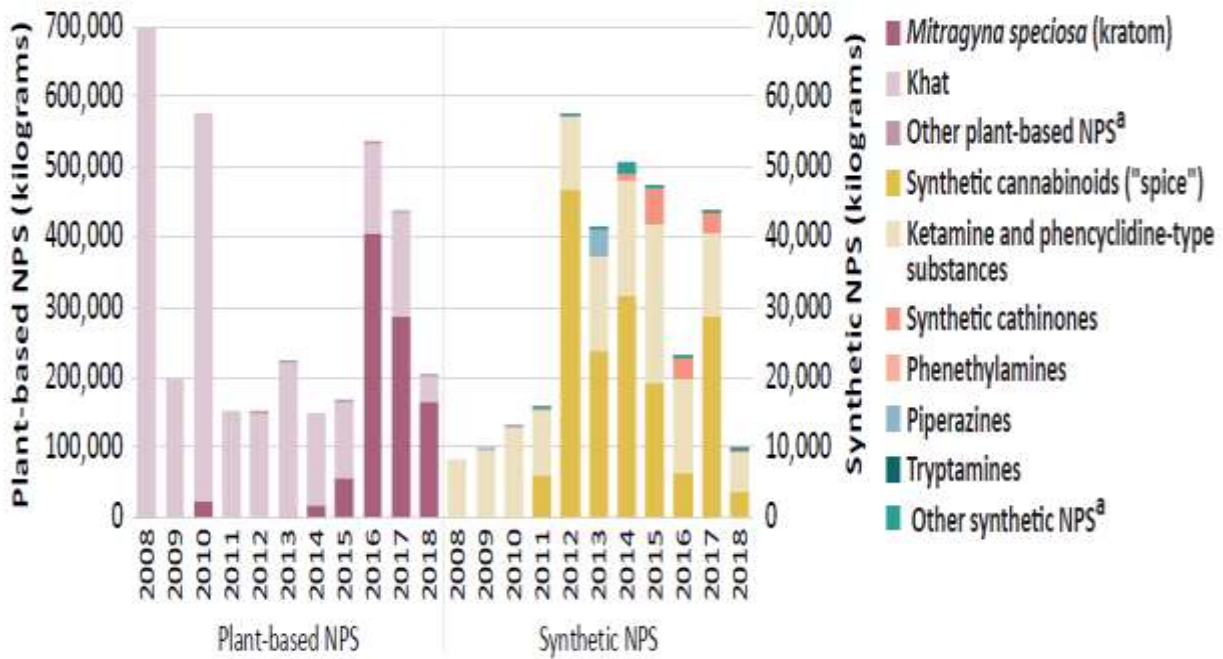
نمودار شماره ۱۸: حجم جهانی ترامادول کشف و ضبط شده از ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۸

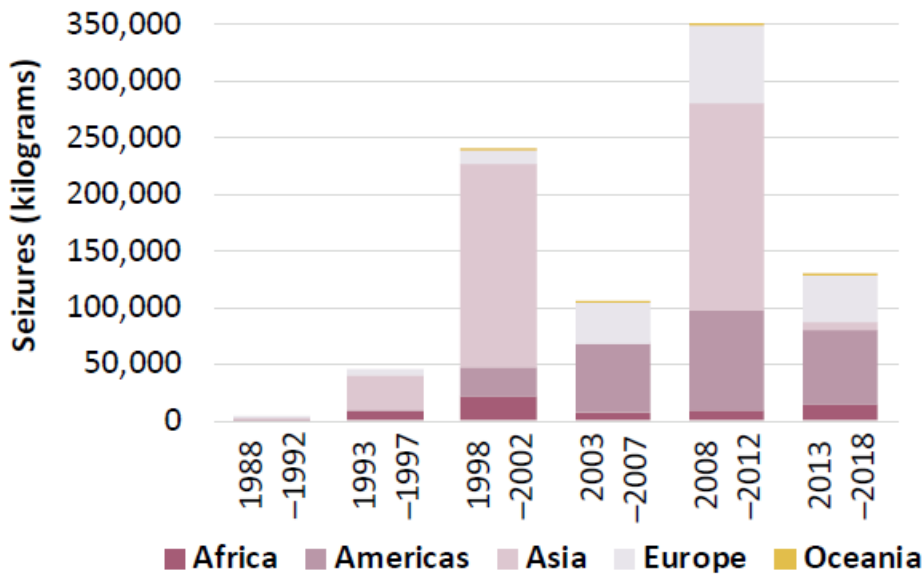
۵. مواد روانگردان جدید

مقادیر کشفیات مواد روانگردان های گیاهی و همچنین روانگردان های مصنوعی در سال ۲۰۱۸ کاهش یافته است. در میان روانگردان های گیاهی، بیشترین توقیفات کماکان مربوط به دو ماده "خات" و "کراتوم" می باشد. ۸۲ درصد از کل کشفیات جهانی روانگردان های گیاهی جدید در سال ۲۰۱۸ "کراتوم" بوده است. عمده منطقه قاچاق و مصرف کراتوم، جنوب شرقی آسیا از جمله مالزی، میانمار و تایلند می باشد.

نمودار شماره ۱۹: حجم مواد روانگردان جدیدی کشف شده در سطح جهانی ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸

نمودار شماره ۲۰: میزان توسط توقیف خات از ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۸

بررسی ها حاکی از آن می باشد که در دسترس بودن روانگردان های جدید مصنوعی در حال کم شدن می باشد. میزان کشفیات این دسته از مواد از ۴۴ تن در سال ۲۰۱۷، به ۱۰ تن در سال ۲۰۱۸ کاهش پیدا کرده است. این موضوع حاکی از این است که تعدادی از موادی که ذیل این دسته قرار داشتند، تحت کنترل بین المللی قرار گرفته اند.

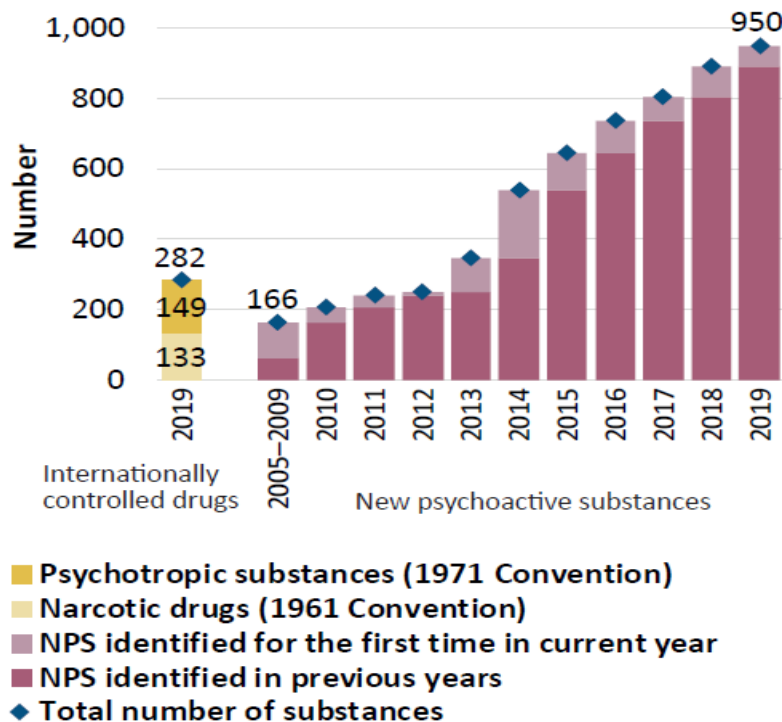
آمارها همچنین حکایت از کاهش روانگردان های جدید در اروپا و آمریکا دارد. مثلا در انگلستان شیوع مصرف این مواد از ۹ دهم درصد جمعیت فعال در ۲۰۱۵ به نیم درصد جمعیت فعال در ۲۰۱۹ کاهش پیدا کرده است. علت عمده کاهش نیز تصویب قانون ممنوعیت برخی مواد در سال ۲۰۱۶ در این کشور بوده است.

از دیگر تحولات جدید در خصوص روانگردان های جدید این است که تنوع جغرافیایی درخصوص قاچاق و مصرف این مواد در حال کاهش می باشد. در همین راستا، تعداد کشورهایی که کشفیات این مواد را گزارش کرده اند، از ۲ مورد در سال ۲۰۰۱ به ۲۰ مورد در سال ۲۰۰۸ رسیده و در سال ۲۰۱۷ به ۵۰ مورد رسیده است. با این حال، این آمار در سال ۲۰۱۸ به ۳۸ مورد کاهش پیدار کرده است.

بیشترین حجم کشفیات روانگردان های جدید در قاره آمریکا بوده است که حدود ۴۶ درصد کشفیات جهانی می باشد، پس از آن آسیا با ۴۱ درصد و اروپا با ۱۲ درصد در رتبه های بعدی قرار دارند. از سال ۲۰۰۵ تا پایان ۲۰۱۹، ۹۵۰ روانگردان جدید در سطح جهانی شناسایی شده است. از این تعداد حدود ۲۸۲ مورد ذیل کنترل جهانی قرار دارند. صرفا ۵۸ مورد جدید در سال ۲۰۱۹ شناسایی شده اند.

نمودار شماره ۲۱: تعداد مخدرهای تحت کنترل بین المللی در سال ۲۰۱۹ و روانگردان های جدید شناسایی شده در سطح

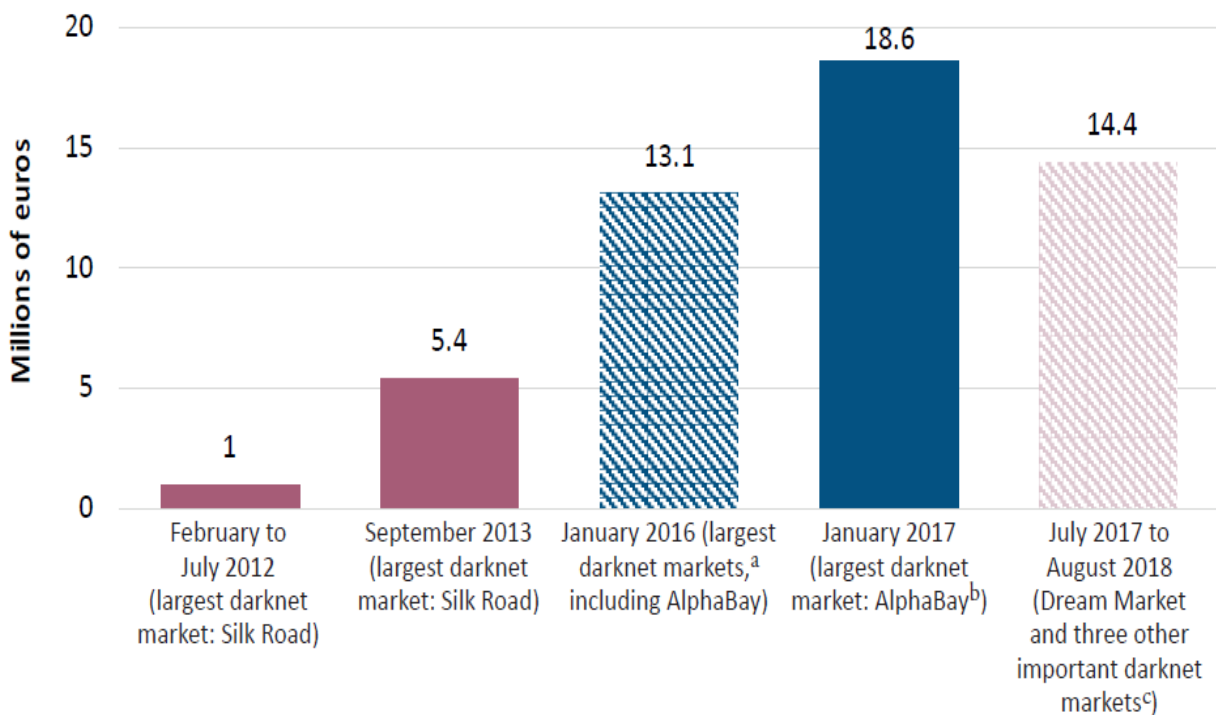
بین المللی از ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۹

۶. قاچاق مواد مخدر توسط شبکه های سیاه

خرید و فروش مواد مخدر و روانگردان ها از طریق اینترنت که به صورت رمز گذاری و یا انواع دیگر می باشد، کماکان صورت می پذیرد. همچنین، به طور فزاینده ای از نرم افزار ها و شبکه های اجتماعی برای خرید و فروش مواد مخدر استفاده می شود. دلالتان مواد با استفاده از فناوری های اطلاعات و موتورهای جستجوگر ویژه از جمله GRAMS، DuckDuckGo، Ahmia، Hidden Wiki، Torch و غیره برای معاملات خود استفاده می کنند. مواد سفارش داده شده عمدتاً از طریق سرویس های پستی و به مقاصد بدون نام مثلاً صندوق های پست عمومی در مراکز خرید و صندوق های توزیع منطقه ای ارسال می شوند. عمده موادی که از طریق شبکه های سیاه فروخته می شوند، ریشه های شیمیایی و مصنوعی دارند. با این حال و با توجه به تدابیر اتخاذی توسط مقامات و نیروهای مجری قانون و برچیدن برخی شبکه های خرید و فروش اینترنتی، اعتماد به شبکه های سیاه (اینترنتی) در حال کاهش می باشد.

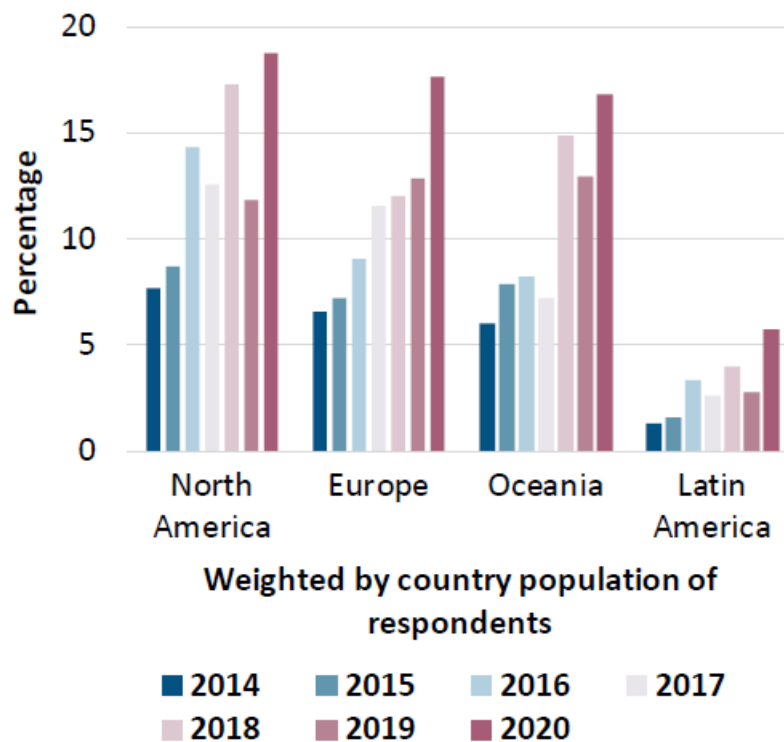
نمودار شماره ۲۲: تخمین فروش ماهیانه مواد از طریق بازارهای سیاه عمده ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۸

با این حال، هنوز این بازارها فعال هستند و به محض متلاشی شدن یک بازار، در مدت کوتاهی شبکه جدیدی شکل می‌گیرد. از ۱۱۰ شبکه سیاه مواد مخدر که در بازه ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ شناسایی شده‌اند، تنها ده مورد آن تا پایان ۲۰۱۹ عملیاتی بودند. علیرغم ماهیت فوری در حال تغییر چشم انداز بازار، با این حال، شاخص های کلی شبکه های سیاه قاچاق مواد مخدر تقریباً بدون تغییر خواهند ماند. با این حال، پیش بینی ها حاکی از این است که فروش مواد مخدر از طریق شبکه های قاچاق ادامه می‌باشد.

نتیجه تحقیقات اخیر نشان می‌دهد که شمار افرادی که مواد مورد نیاز خود را از شبکه های سیاه تامین می‌کنند، در حال افزایش می‌باشد. بر همین اساس، در ژانویه ۲۰۱۴ حدود ۴/۷ درصد افراد مورد تحقیق، مواد خود را از شبکه های سیاه تامین می‌کردند که این آمار در ژانویه ۲۰۲۰ به حدود ۱۵ درصد رسیده است.

نمودار شماره ۲۳: درصد کاربران اینترنتی که مواد مخدر مصرفی خود را از طریق اینترنت تهیه کرده اند به تفکیک مناطق منتخب

نمودار شماره ۲۴: درصد کاربران اینترنتی که مواد مخدر مصرفی خود را از طریق اینترنت تهیه کرده اند به تفکیک کشورهای منتخب

